

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА
Філологічний факультет
Кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філологічного факультету
Крохмальний Р. О.
«29» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія української літератури кін. XIX – поч. XX ст.»

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>035.01 Українська мова та література</u> (назва спеціалізації)
факультет	<u>Філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

ЛЬВІВ – 2024

Робоча програма «Історія української літератури кін. ХІХ – поч. ХХ ст.» для студентів за спеціальністю українська мова та література. – Львів, 2018. – 28с.

Розробники: Чопик Ростислав Богданович, доцент кафедри української літератури ім. акад. М.Возняка, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури імені акад. М. Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол від «29» серпня 2024 року №1

Завідувач кафедри української літератури імені акад. М. Возняка

(Микитюк В. І)

«29» серпня 2024 року

Схвалено Вченою радою філологічного факультету

Протокол від «29» серпня 2024 року №1

«29» серпня 2024 року

Голова

Крохмальний Р. О.

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань,напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів -4	Галузь знань (шифр, назва) 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Модулів-1	Напрямок (шифр, назва) 035 Філологія	<i>Рік підготовки</i>	
Змістових модулів- 2	Спеціальність (професійне спрямування) 035.01Укр.мова та література	3-й	-й
Курсова робота 0		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин- 180		6-й	-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: 7 Аудиторних – 5,5 Самостійної роботи студента -42	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	28 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		28 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		год.	год.
		ІНДЗ	
Вид контролю: іспит			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У період кінця XIX – початку XX ст. (1890 – 1914 рр.; орієнтовно: від перших Франкових розвідок про модернізм та «Зів'ялого листа» – до першої світової війни) українська література вийшла на новий якісний рівень, зумовлений як загальноєвропейською атмосферою *fin de siècle* (кінця віку), так і внутрішньонаціональними, іманентними, чинниками. Це період початків модернізму із його неймовірним розмаїттям мистецьких напрямів, течій – естетичних досвідів, чи не кожен з яких мав у тогочаснім українськiм письменствi свого яскравого представника: імпресіонізм – М. Коцюбинського; експресіонізм – В. Стефаника та Г. Хоткевича; новоромантизм – І. Франка, Лесю Українку; символізм – Лесю Українку, О. Кобилянську, М. Яцкова, Олександра Олеся; неонатуралізм – В. Винниченка тощо. З іншого боку, життя і творчість більшості представників періоду складає самодостатній інтерес, проєктує в світову мистецьку скарбницю неповторні індивідуальні набутки.

Метою курсу є ознайомлення студентів з європейськими художніми практиками кін. XIX – поч. XX ст. через творчість українських представників цього періоду, виявлення типологічних (у контексті європейських аналогів) та індивідуальних, ба навіть ексклюзивних, рис їхніх творчих доробків; формування панорамного уявлення про феномен модернізму через фокусування на поокремлених естетичних досвідах визначних українських митців.

Завдання: з'ясування суспільно-мистецької атмосфери періоду початків модернізму, порівняння з попереднім періодом реалізму; вивчення творчостей В. Стефаника, Л. Мартовича, Марка Черемшини, М. Коцюбинського, О. Кобилянської, Лесі Українки, В. Винниченка, Г. Хоткевича, О. Олеся, С. Черкасенка, М. Вороного та ін.; представлення специфічних термінів та понять, які виникли у процесі формування феномена модернізму.

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни

Студент повинен розуміти:

- зміст термінів і понять: «модернізм» (у типологічному й культурно-історичному сенсах), «імпресіонізм», «експресіонізм», «неоромантизм», «неонатуралізм», «символізм», «течія», «напрямок», «літературне угруповання», «суспільна заангажованість», «чисте мистецтво» та ін.;
- специфіку естетичної свідомості епохи;
- особливості життєвої та творчої долі кожного з означених вище представників періоду.

Студент повинен уміти:

- аналізувати відповідні поетичні, прозові та драматичні твори в дискурсі модернізму й загалом суспільно-мистецької атмосфери доби;
- пояснити головні секрети індивідуальної творчої майстерності представників періоду.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ.

- Структура, мета, завдання курсу.
- Принципи організації навчального процесу.
- Необхідна література для читання, конспектування, аналізу. Перелік художніх текстів. Огляд підручників і посібників.

Література:

Історія української літератури. Кінець XIX початок XX ст. : У 2-х кн. / За ред. О. Гнідан. – Київ: «Либідь», 2005.

Історія української літератури кінця XIX – початку XX століття / За ред. П. Хропка. – Київ: «Вища школа», 1991.

Літературознавчий словник-довідник. – Видавничий центр «Академія», Київ, 1997.

Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: «Золоті литаври», 2001.

Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. – Львів: «Академічний експрес», 1999.

Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка (Нариси з новітнього українського письменства). – Дрогобич: «Відродження», 2007.

Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили: В 2-х т. – Київ: «Мистецтво», 1981.

Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі /С. Павличко. – К.: Либідь, 1999.

Рубчак Б. Пробний лет (Тло для книги) // Розсипані перли. Поети «Молодої Музи». – Київ: «Дніпро», 1991.

Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі XIX – XX ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Змістовий модуль 1.

Суспільно-мистецька атмосфера в Україні та загалом Європі кінця XIX – початку XX століття

Тема 1-3. Модернізм як мистецький феномен.

Суспільно-мистецька атмосфера в Україні та загалом Європі на зламі століть: «чисте мистецтво» проти «суспільної заангажованости». Модернізм та реалізм: точки дотику й опору. Поняття *fin de siècle* (кінця віку). Літературно-мистецькі напрями й течії: імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неоромантизм, неонатуралізм та їхні представники в європейських та українській літературі. Літературні альманахи («З-над хмар і з долин», «За красою», «З потоку життя», «Українська Хата») і угруповання («Молода Муза», «Українська Хата»). Іван Франко і вхідчини модернізму в українську літературу: перші Франкові студії про модернізм («З галузі науки і літератури», «Доповіді Міріама»); дискусії: з В. Щуратом (довкола «об'явив декадентизму» в «Зів'ялому листі»); С. Єфремовим («В поісках нової красоти» – «Принципи і безпринципність»); М. Вороним (взаємні поетичні послання з нагоди альманаху «З-над хмар і з долин»); «Люнатиком» О. Луцьким (довкола збірки пародій «Без маски» та «маніфестом Молодої Музи»). Творчість молодомузців: П. Карманського, В. Пачовського, Б. Лепкого, О. Луцького, М. Яцкова, С. Твердохліба, С. Чарнецького, В. Бірчака та ін. (літературні сильвети). На замовлення І. Франка: порівняльний аналіз новел В. Стефаніка «Злодій» та оповідання «Хлопська комісія» І.

Франка, який заповів це зробити у статті «Старе й нове в українській сучасній літературі». З'ясування різниць межі старим і новим (за допомогою монографії І. Денисюка).

Література:

- Вороний М. Іванові Франкові (Відповідь на його Послання) // Вороний М. Твори. — К., 1989. — С. 162 – 164.
- Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. – Львів: «Академічний експрес», 1999.
- Ільницький М. Краси свічадо. Рубчак Б. Пробний лет (Гло для книги) // Розсипані перли. Поети Молодої Музи. – К., 1991.
- Карманський П. Українська богема / Упорядкування і передмова П. Ляшкевича. – Львів, 1996.
- Мельник Я. Листи Миколи Вороного до Івана Франка // Українське літературознавство. – Вип. 58. – 1993. – С. 10-27.
- Муза і чин Остапа Луцького / Збірник досліджень і документів. – К.: «Смолоскип», 2016.
- Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – Київ, 1997.
- Українська Хата. Поезії 1909-1914 / Упор. і передм. В. Шевчука. – К., 1990.
- Франко І. З галузі науки і літератури // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. — К., 1980. — Т. 28. — С. 145 – 166.
- Франко І. Доповіді Міріама // Там само. — К., 1981. — Т. 29. — С. 116 – 121.
- Франко І. Декадент // Там само. — С. 185 – 186.
- Франко І. Зів'яле листя // Там само. — К., 1976. — Т. 2. — С. 119 – 120.
- Франко І. Лісова ідилія // Там само. — К., 1976. — Т. 3. — С. 107 – 109.
- Франко І. З останніх десятиліть XIX віку // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. — К., 1984. — Т. 41. — С. 471 – 529.
- Франко І. Старе й нове в сучасній українській літературі // Там само. — К., 1982. — Т. 35. — С. 91 – 111.
- Франко І. Маніфест «Молодої музи» // Там само. — К., 1982. — Т. 37. — С. 410 – 417.
- «Чорна Індія» «Молодої Музи». Антологія прози та есеїстики / Упор. ред. та прим. В. Габора («Приватна колекція»). – Львів, 2014.

Змістовий модуль 2.

Творча особистість у літературному процесі: біографічні, жанрові, стильові особливості

Тема 4. Творчість Василя Стефаника.

«Покутська трійця»: біогеографічні координати і творчі субординації; угруповання, аналогії, ексклюзиви. «Спроба біографії» за однойменною розвідкою Ю. Гаморака та есеєм В. Шевчука «Один із роду Басарабів»: походження, шкільна дружба з Л. Мартовичем, медичні студії в Ягеллонському університеті, краківське мистецьке середовище (контакти з В. Морачевським та С. Окуневською, С. Пшибишевським та «Молодою Польщею»); запізнілий блискучий дебют одразу двома третинами творчості («Сина книжечка», «Камінний хрест», «Дорога»); шістнадцятирічна творча перерва, одруження з Ольгою Гаморак, сини, посол у парламенті; Я. Весоловський і поновлення творчості у воєнному Відні; Л. Бачинський і відвідини Києва в складі джепуатації ЗУНРу; драматичні двадцять, стосунки з А. Шептицьким, відмова від советської пенсії, важке надвечір'я... «Абсолютний пан форми» (за І. Франком): стефаниківський герой (що від автора?), концентрація чуття

(«коротко, сильно і страшно»), символіка, архетипи, експресія діалекту, фольклорно-міфологічне підґрунтя поезики... Естетика експресіонізму.

Література:

- Гаморак Ю. Василь Стефаник (спроба біографії) // Стефаник В. Твори. – Львів, 2015.
 Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. – Львів, 1999.
 Лесин В. Василь Стефаник – майстер новели. – К., 1970.
 Піхманець Р. Із покутської книги буття / Засади художнього мислення Василя Стефаника, Марка Черемшини і Леся Мартовича. – К., 2012.
 Погребенник Ф. Сторінки життя і творчості Василя Стефаника. – К., 1980.
 Черненко О. Експресіонізм у творчості Василя Стефаника. – Сучасність (США), 1989.
 Чопик Р. Не-Стефаник // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Тема 5. Творчість Леся Мартовича.

Місце в контексті «Покутської трійці»: Русів – не-Торговиця, Л. Мартович як антипод В. Стефаника (Не-Стефаник). Симптоми таланту майбутнього сатирика у дитинстві (за книгами В. Бандурака). Спілка Л. М., «Не-читальник». Захоплення М. Павлика («Маємо свого Гоголя!»), нехить І. Франка («Напишіть хлопцеві, аби не брав пера до руки, бо нічого путнього не напише»): хто мав рацію? хто був ближчим до істини? Роль В. Будзиновського у творчій долі Л. Мартовича (за повістю-есеєм Р. Горака). Драма «вічного студента», автобіографічні маркери повісті «Забобон»... Специфіка Мартовичевого героя (чим його мусікуси різняться від стефаниківських мужиків?). Не-читальники: домінанта виборчої проблематики, актуальне і вічне: «Хитрий Панько», «Квіт на п'ятку» та ін. «Геніяльна злостивість» (за В. Стефаником) як «нелюбов з надмірної любови» (за І. Франком)? («Стрибожий дарунок», «Іван Рило», «Мужицька смерть», «Винайдений рукопис про руський край»). Психологізм «Грішниця»: виняток з правила, чому М. Яцків вважав цю новелу «гідною пера Достоевського»...

Література:

- Бандурак В. Оповідання про Леся Мартовича. – Ужгород, 1977.
 Горак Р. Лесь Мартович. – К., 1990.
 Піхманець Р. Із покутської книги буття / Засади художнього мислення Василя Стефаника, Марка Черемшини і Леся Мартовича. – К., 2012.
 Погребенник Ф. Лесь Мартович. – К., 1971.
 Чопик Р. Не-Стефаник // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Тема 6. Творчість Марка Черемшини.

«Співець Гуцульщини» (за Н. Семанюк) і водночас один з «Покутської трійці»: біогеографічні координати. «Карби і кафлі»: творчість Марка Черемшини як сублимація усіх

жанрів народного мистецтва Гуцульщини. Дебютна збірка «Карби»: «Перед нами немовби Стефаник, що не до краю опанував свою методу» (за М. Зеровим). Залежність від силового поля найавторитетнішого українського новеліста, Черемшинині ліризм і вітаїзм, ув'язнені стефаніківським трагізмом і лаконізмом, «дерев'яні» «карбовані» бадіки («поезія різьблена»): «Чічка», «Грушка», «Дід», «Зведениця», «Хіба даруймо воду», «Основини», «Злодія зловили», «Горнець» та ін.. Стає вірним собі аж у другому циклі «Село за війни», епічне дихання (Слово про загибель Гуцульської землі), похоронне голосіння як естетична матриця циклу: «Бодай їм путь пропала», «Зрадник», «Село вигибає» та ін... Кафлі «Парасочки» (третій цикл), ерос на зміну танатосу, естетика народних кахлів, барвисті (в колористиці дерева життя) кадри вітаїстичних моментів гуцульського побуту... Четвертий цикл «Верховина», естетика віншувань, життя під польською окупацією, оптимістична трагедія... Парадокси Черемшининого стилю, контroversійні судження про прозу письменника.

Література:

- Донцов Д. Марко Черемшина // Літературно-науковий вісник. – 1927. – Кн. 7-8.
 Зеров М. Марко Черемшина й галицька проза // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка (Нариси з новітнього українського письменства). – Дрогобич, 2007.
 Марко Черемшина у спогадах, документах і матеріалах. – Чернівці, 2014.
 Олещук І. Людина і світ у слові Марка Черемшини. – Чернівці, 2019.
 Піхманець Р. Із покутської книги буття / Засади художнього мислення Василя Стефаніка, Марка Черемшини і Леся Мартовича. – К., 2012.
 Семанюк Н. Співець Гуцульщини / Спогади про Марка Черемшину. – Ужгород, 1974.
 Чопик Р. Карби і кафлі Марка Черемшини // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Тема 7. Творчість Михайла Коцюбинського.

Біогеографічна мапа М. Коцюбинського: Вінниця (Поділля) – Молдова – Крим – Кононівка – Італія (Капрі) – Криворівня – Чернігів... Еволюція від «просвітянського реалізму» до імпресіонізму. Імпресіонізм як мистецьке явище (опираючись на полотна Е. Мане, К. Моне, О. Ренуара, Е. Дега, романи А. Перрюшо та ін.), риси імпресіонізму в творчості майстра *par excellence* (репертуар новел – у питаннях практичної). Естафета «великого сонцепоклонства»: М. Коцюбинський – П. Тичина – І. Драч... М. Коцюбинський – П. Шекерик-Доників... Родина Коцюбинських: любовний трикутник (між Вірою Дейшею та Олександром Аплаксіною), трагічна доля Юрія, місія Ірини. Музеї у Вінниці та Чернігові, фестиваль «Інтермецо».

Література:

- Балабко О. Рай і пекло Коцюбинського. – Чернівці, 2014.
 Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. – Львів: «Академічний експрес», 1999.
 Коцюбинський М. «Я так поріднився з тобою...». Листи до дружини. – К. 2007.
 Коцюбинський М. Листи до Олександри Аплаксіної. – К., 2008.
 Калениченко Н. Михайло Коцюбинський / Нарис життя і творчості. – К., 1984.
 Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі к. ХІХ – поч. ХХ ст. – К., 1995.
 Михайло Коцюбинський: життя і творчість у портретах, ілюстраціях, документах. – К., 1970.

Павличко С. Пристрась і їда: особиста драма Михайла Коцюбинського // Сучасність, 1994, № 12.

Панченко В. Капрійські сюжети: «Італійська» проза Михайла Коцюбинського і Володимира Винниченка. — К.: Факт, 2003. — 496 с.

Поліщук Я. І ката, і героя він любив...: Михайло Коцюбинський: літературний портрет. — К.: ВЦ «Академія», 2010.

Стебун І. История одной потаенной любви / Документальна повість, листи, спогади О. Аплаксіної — Донецьк, 1999.

У вінок Михайлові Коцюбинському / Збірник статей. — К., 1967.

Черненко О. Імпресіонізм та експресіонізм / О. Черненко // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. — К, 1994. — Кн.1. С. 206–208.

Черненко О. Михайло Коцюбинський — імпресіоніст: образ людини в творчості письменника. — Мюнхен, 1977.

Чопик Р. Михайло Коцюбинський : політ метелика // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ — ХХ ст. — Львів — Івано-Франківськ, 1998.

Тема 3. Творчість Гната Хоткевича.

Український Леонардо да Вінчі: універсальна особистість письменника, режисера, актора, бандуриста, композитора, інженера, художника, культурно-політичного діяча. Захоплива біографія: дитяча дружба з О. Матюшенком (керівником повстання на броненосці «Потьомкін»), знайомство з субкультурою незрячих лірників-бандуристів, участь у хорі М. Лисенка, відновлення та організація кобзарського руху (ХІІ Археологічний з'їзд); керівництво страйкомом Харкова (1905-1906), еміграція на Гуцульщину, створення Гуцульського театру в Красноїллі; трагедія кобзарського з'їзду (яким мав би бути кінофільм «Поводир»?), родина (за книгою Галини Хоткевич). Гуцульський експресіонізм: «Камінна душа», «Гуцульські образки». Гуцульський імпресіонізм: «Гірські акварелі». Полеміка з М. Коцюбинським у маловідомій статті «Тіні забутих предків». П'єси з репертуару Гуцульського театру («Верховинці», «Довбуш», «Непросте», «Гуцульський рік», «Практикований жовнір»). Чому роман «Довбуш» не йде в жодне порівняння з шедевром «Камінної душі»? Бандура в житті Хоткевича і Хоткевич в житті бандури: робота над вдосконаленням інструменту, різне ставлення до цього у наші дні (М. Хай) і самого Хоткевича, підручник гри на бандурі тощо.

Література:

Балабольшенко А. Гнат Хоткевич. — К., 2008.

Супрун Н. Гнат Хоткевич — музикант. — Рівне, 1997.

Хоткевич Гнат. Твори: У 2 т. — К., 1966.

Хоткевич Гнат. Авірон. Довбуш. Оповідання. — К., 1990.

Хоткевич Гнат. Тарасик. — Львів, 2017.

Хоткевич Гнат. Музичні інструменти українського народу. — Харків, 2013.

Хоткевич Галина. Там, де не колеться трава. Гнат Хоткевич та його родина / Упорядкування та редакція Віри Манько. — Львів, 2017.

Шекерик-Доників П. Дідо Иванчик. — Верховина, 2012.

Тема 9. Творчість Ольги Кобилянської.

Буковинські адреси Ольги Кобилянської (біографія за однойменною книгою В. Вознюка): Гура-Гуморулуй — Сучава — Кімполунг — Димка — Чернівці. «Поранковий» період: рання «німеччина» (за 3-м томом 10-томника). «Слова зворушеного серця» (щоденники):

характер юної амазонки, феміністичні імпульси. Повість «Людина»: про- і contra-, колізії з І. Франком та Н. Кобринською. «Царівна» («Без подій», «Лорелей»): від щоденників до повісті у формі щоденника, початок властивої творчості. Захоплення Ніцше. «Покора» (збірка оповідань 1897): золотий період новелістики, причини і наслідки світоглядної зміни (аполонівський та діонізійський первні та їхня взаємодія у творчості Кобилянської), майстерність «Природи», «Битви», «Некультурної», «Меланхолійного вальсу». Фаталізм «Ніоби», «Землі», «В неділю рано зілля копала» (лебедина пісня, місце в традиції розробок сюжету «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці...»). «Шахова» естетика повісті «Через кладку». Воєнні та повоєнні новели («Юда», «Вовчиха», «Огривай, сонце...» та ін.), причини трагізму. Як Царівна однашла Цезаревича: проблематика роману «Апостол черні», забороненого в советські часи. Важкі колізії долі на вечірньому прюзі: параліч, «листи щастя» до Сталіна, писані не Кобилянською, і румунська розправа за них. Стосунки з Лесею Українкою (полеміка з Соломією Павличко) та Осипом Маковесем. Вшанування та вивчення творчої спадщини Кобилянської на Буковині.

Література:

- Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. – К., 2003.
- Вознюк В. Буковинські адреси Ольги Кобилянської. – Чернівці, 2006.
- Гундорова Т. *Vemina melancholica*. Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. – К., 2002.
- Євшан М. Ольга Кобилянська // Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика. – К., 1998.
- Кобилянська О. Слова зворушеного серця: Щоденники. Автобіографії. Листи. Статті та спогади. – К., 1982.
- Кобилянська О. Твори: У 5 т. – К., 1963.
- Кобилянська О. Зібрання творів: У 10 т. – Чернівці, 2015. – Т. 3 (рання «німеччина»).
- Кобилянська О. Апостол черні. – Чернівці, 2012.
- Кобилянська О. Огривай, сонце... Збірка малої прози. – Чернівці, 2011.
- Мельничук Я. На вечірньому прюзі. Ольга Кобилянська в останній період творчості. – Чернівці, 2006.
- Мельничук Я. 20 есеїв про Ольгу Кобилянську та її поціновувачів. – Чернівці, 2014.
- Ольга Кобилянська у критиці та спогадах. – К., 1963.
- Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання. – Харків, 2008.
- Панчук Е. Гірська орлиця. – Ужгород, 1976.
- Українка Леся. Писателі-русини на Буковині // Українка Леся. Твори: В 12 т. – Т. 8.
- Чопик Р. Очікуючи Його. Ольга Кобилянська: від Царівни до Цезаревича // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Тема 10-11. Творчість Лесі Українки.

Лесезнавство як галузь літературознавства: Леся Українка в оцінці неокласиків (студії М. Зерова, П. Филиповича, М. Драй-Хмари, М. Рильського), ренесанс лесезнавства у незалежній Україні (монографії Н. Зборовської, О. Забужко, В. Агеєвої, С. Павличко, С. Кочерги та ін.). «Дворянське гніздо Косачів» (біографічний огляд за однойменною книгою І. Денисюка і Т. Скрипки): духовне зростання і «тридцятилітня війна» з туберкульозом; домашнє, літературне, громадське оточення; листи, національні погляди Лесі. Загальна структура та жанрова еволюція творчості (поезія 1890-ті; драматургія 1900-ті). Традиції і новаторство ліричних текстів. Мотиви, образи, поетика. Жарова природа Лесиних ліричних циклів (порівняння з Франковими). На матеріалі: «Сім струн», «Невільничі пісні», «Сльози-

перли», «Зоряне небо», «Кримські спогади». Поєми: «Давня казка», «Роберт Брюс, король шотландський». Драматична поема як жанр (чому в Лесі він став улюбленим?)... Новаторство драматургії. Декадентські мотиви у «Блакитній троянді». Проба пера чи фальшстарт драматурга? Чому властиво Лесина драматургія починається не від цієї п'єси, а від «Одержимої»?.. «Євангеліє від Лесі»: «Одержима», «На полі крові», «Йоганна, жінка Хусова», «Адвокат Мартіан», «Руфін і Прісцилла» та ін. Причини й природа конфлікту. Чим різняться ортодоксальне і Лесине християнство?.. «Бояриня»: культурний шок українки в Московії (несумісність менталітетів); перегук чільної ідеї п'єси з драматичними поемами на ранньохристиянську тематику та магістральним концептом Нового українського письменства... «Оргія»: україно-московські паралелі греко-римських стосунків; Леся і Винниченко (п'єса-пересторога)... «Камінний господар»: місце Лесиною Дон-Жуана серед світових інтерпретацій «вічного» образу... Міфопоетика «Лісової пісні». Любовний трикутник: між чим (не ким!) вибирав Лукаш? Порівняння зі «Затопленим дзвоном» Г. Гавптмана. «Лісова пісня» у постановці львівських курбасівців: евристичність і контроверсії...

Література:

- Агеєва В. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. – К., 2001.
- Денисюк І. Скрипка Т. Дворянське гніздо Косачів. – Львів, 1999.
- Забужко О. Notre Dame d'Ukraine. Українка в конфлікті міфологій. – К., 2007.
- Зборовська Н. Моя Леся Українка. – Тернопіль, 2002.
- Косач М. Твори. Переклади. Листи. Записи кобзарських дум. – К., 2017.
- Косач-Кривинюк О. Леся Українка. Хронологія життя і творчості. – Нью-Йорк, 1970.
- Кочерга С. Культурософія Лесі Українки. Семіотичний аналіз текстів. – Луцьк, 2010.
- Мороз М. Літопис життя та творчості Лесі Українки. – К., 1992.
- Спогади по Лесю Українку. – К., 1963.
- Українка Леся. Твори: У 10 т. – К., 1963.
- Українка Леся. Зібр. Тв.: У 12 т. – К., 1975.
- Українка Леся Листи: У 3 кн. / Упорядник Валентина Прокіп (Савчук). – К., 2016.
- Чопик Р. Квітка від Лесі / Чопик Р. Переступний вік // Українське письменство на зламі XIX – XX ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Тема 12. Творчість Володимира Винниченка.

Особливий драматургійний «фон» степів українського півдня (корифеї М. Кропивницький і брати Тобілевичі, В. Винниченко, М. Куліш, Ю. Яновський, Тарковські та ін.). Колізії життєвої та творчої долі В. Винниченка: привітання дебюту, дискусії навколо творчості (І. Франко, М. Коцюбинський, Леся Українка та ін.); революційна боротьба (РУП, ув'язнення, еміграція); подружжя з Розалією Ліфшиць; резонанс Винниченкової творчості в Росії та Європі, спокуса стати російським письменником (засторога від Лесі), подолання спокуси; Винниченко в час визвольних змагань (голова Генерального Секретаріату УНР, наївні прожекти, визнання власної сліпоти у п'єсі «Між двох сил»). Роль бешкетника (халамидника) в драматургії життя В. Винниченка (за моєю однойменною студією). 1920-ті в Німеччині, 1930-40 у Франції, конкордизм, апеляції на тему примирення капіталізму й соціалізму, P.S. і вічне чистилище «між двох сил»... Психологізм, проблематика і стильове новаторство новелістики В. Винниченка («Краса і сила», «Голота», «Контрасти», «Уміркований та щирий», «Малорос»-європеєць», «Студент», «Момент»)... Парадокси «ста рівноцінних правд» Винниченкової драматургії (за Л. Мороз): риси неореалізму («Брехня»), психологічні експерименти над мораллю («Закон»), проблема зіткнення життя і мистецтва, «мить істини» митця по-винниченківськи («Чорна Пантера і Білий Медвідь»), категорійні

поняття «революція, совість, гріх» («Гріх»), внутрішня і зовнішня драма («Між двох сил»).... Роман «Записки кирпатого Мефістофеля» (проблеми моралі, ніцшеанство, жіночі образи).... Еміграційна проза В. Винниченка (романи «Сонячна машина», «Слово за тобою, Сталіне»). Чим відрізняється проза раннього і пізнього Винниченка?.. Винниченків герой: збірний образ на підставі творів різних жанрів. Що таке «винниченківщина»?

Література:

- Вороний М. Театральне мистецтво і український театр // Вороний М. Твори. – К., 1989.
- Дзеверін І. Про Винниченка та його ранню прозу // Винниченко В. Краса і сила. – К., 1989.
- Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка (Нариси з новітнього українського письменства). – Дрогобич: «Відродження», 2007.
- Костюк Г. Світ Винниченкових образів та ідей // Слово і Час. – 1990. – № 7.
- Мороз Л. «Сто рівноцінних правд». Парадокси драматургії В. Винниченка. – К., 1994.
- Панченко В. Винниченко: парадокси долі і творчості. Книга розвідок та мандрівок. – К., 2004.
- Панченко В. Будинок з химерами. – Кіровоград, 1998.
- Панченко В. Магічний кристал. – Кіровоград, 1995.
- Сиваченко Г. Винниченків «конкордизм» у буддистському та психоаналітичному дискурсах // Слово і час. – 2000. – № 8.
- Хархун В. Роман В. Винниченка «Записки кирпатого Мефістофеля в контексті світової «дияволяди» XX ст». – Ніжин, 1997.
- Хороб С. Українська драматургія: кризь виміри часу (теоретичні та історико-літературні аспекти драми). – Івано-Франківськ, 1999.
- Чопик Р. Роль бешкетника у драматургії життя Володимира Винниченка // Чопик Р. Переступний вік /Українське письменство на зламі XIX – XX ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Тема 13-14. Символістська драматургія. Творчість Олександра Олеся і Спиридона Черкасенка.

Курйози долі Олександра Кандиби: від ветеринара на бойні до найніжнішого лірика, українського Гайне («Співаю, як співає птах»). Тіртей української революції, поетичний голос покоління визвольних змагань. «З журбою радість обнялась»: гучний резонанс дебюту, рецензії й відгуки (І. Франко, Леся Українка). Поетика гедонізму («Сміються, плачуть солов'ї...»). Новоромантичні тенденції: «Айстри», «По дорозі в Казку», «Ніч на полонині» (порівняння з Лесино «Лісовою піснею»). Символістські ознаки Олесевої драматургії: «По дорозі в Казку»... Жорстокі реалії доби: трагедія родини Крушельницьких у п'єсі «Земля обітована» (Л. Крушельницька «Рубали ліс»). Празький період, Олесь і Ольжич: конфлікт поколінь, уроки поразки, «трагічний оптимізм» проти «надсоно-есенінщини» (за Є. Маланюком) і разом з тим – неймовірно глибокі та ніжні почуття сина до батька і батька до сина, смерть якого не зміг пережити і пішов у вічність слідом за ним...

Людина й «доба, жорстока, як вовчиця». Схожість долі С. Черкасенка з Олесевою, схожість долі їх синів та батьків після смерті синів... І творчих інтенцій перегук: символізм драматургії: «Про що тирса шелестіла», «Казка старого млина»... Остання має ще й вихід у трагічні події останніх років: український степ, який там починають освоювати заїди – то «степь донецкая»... Ось чому там так зараз – в основі було звіряче ламання людини, убивство Казки... Задля швидких прибутків – така ціна...

Література:

- Олесь О. Твори: У 2 т. / Упорядкування та передмова Р. Радишевського. – К., 1990.
Черкасенко С. Твори: У 2 т. / Упорядкування та передмова О. Мишанича. – К., 1991.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		Л	п	лаб	інд	Ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль1.													
Змістовий модуль 1.													
Суспільно-мистецька атмосфера в Україні та загалом Європі кінця XIX – початку XX століття													
Тема1. Модернізм як мистецький феномен.		2	2			2							
Тема 2. І. Франко і вхідчини модернізму в українську літературу.		2	2			2							
Тема 3. Творчість «Молодої Музи» та «Української Хати».		2	2			2							
Разом – зм. модуль1		6	6			6							
Змістовий модуль2.													
Творча особистість у літературному процесі: біографічні, жанрові, стильові особливості													
Тема 4. Творчість Василя Стефаника.		2	2			4							
Тема 5. Творчість Леся Мартовича.		2	2			4							
Тема 6. Творчість Марка Черемшини.		2	2			4							
Тема 7. Творчість Миихайла Коцюбинського.		2	2			4							
Тема 8. Творчість Гната Хоткевича.		2	2			4							
Тема 9. Творчість Ольги Кобилянської.		2	2			4							
Тема 10-11. Творчість Лесі Українки.		4	4			4							
Тема 12. Творчість Володимира Винниченка.													
Тема 13. Творчість Олександра Олеся.													
Тема 14. Творчість Спиридона Черкасенка.													
Разом – зм. Модуль2		12	16			28							
Усього годин		32	48			42							

6. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Модернізм як мистецький феномен.	2
2	І. Франко і вхідчини модернізму в українську літературу.	2
3	Творчість «Молодої Музи» і «Української Хати».	2
4	Творчість Василя Стефаника.	2
5	Творчість Леся Мартовича.	2
6.	Творчість Марка Черемшини.	2
7	Творчість Михайла Коцюбинського.	2
8	Творчість Гната Хоткевича.	2
9	Творчість Ольги Кобилянської	2
10	Творчість Лесі Українки. Доля, поезія.	2
11	Творчість Лесі Українки. Драматургія.	2
12	Творчість Володимира Винниченка.	2
13	Творчість Олександра Олеся.	2
14	Творчість. Спиридона Черкасенка.	2

6. Плани практичних занять.

Практичні заняття 1-3.

Тема 1. Модернізм як мистецький феномен.

1. Суспільно-мистецька атмосфера в Україні та загалом Європі на зламі століть: «чисте мистецтво» проти «суспільної заангажованості».
2. Модернізм та реалізм: точки дотику й опору. Поняття *fin de siècle* (кінця віку).
3. Літературно-мистецькі напрями й течії: імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неоромантизм, неонатуралізм та їхні представники в європейських та українській літературі.
4. Літературні альманахи («З-над хмар і з долин», «За красою», «З потоку життя», «Українська Хата») і угруповання («Молода Муза», «Українська Хата»).

Теми 2-3. І. Франко і вхідчини модернізму в українську літературу. Творчість «Молодої Музи» та «Української Хати».

1. Перші Франкові студії про модернізм («З галузі науки і літератури», «Доповіді Міріама»);
2. Дискусії: з В. Щуратом (довкола «об'явів декадентизму» в «Зів'ялому листі»); С. Єфремовим («В пошуках нової красоти» – «Принципи і безпринципність»); М. Вороним (взаємні поетичні послання з нагоди альманаху «З-над хмар і з долин»);

«Люнатиком» О. Луцьким (довкола збірки пародій «Без маски» та «маніфестом Молодої Музи»).

3. Творчість молодомузців: П. Карманського, В. Пачовського, Б. Лепкого, О. Луцького, М. Яцкова, С. Твердохліба, С. Чарнецького, В. Бірчака та ін. (літературні силъвети). На замовлення І. Франка: порівняльний аналіз новел В. Стефаника «Злодій» та оповідання «Хлопська комісія» І. Франка, який заповів це зробити у статті «Старе й нове в українській сучасній літературі». З'ясування різниць межі старим і новим (за допомогою монографії І. Денисюка).

Література:

- Вороний М. Іванові Франкові (Відповідь на його Посланиє) // Вороний М. Твори. — К., 1989. — С. 162 – 164.
- Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. – Львів: «Академічний експрес», 1999.
- Ільницький М. Краси свічадо. Рубчак Б. Пробний лет (Тло для книги) // Розсипані перли. Поети Молодої Музи. – К., 1991.
- Карманський П. Українська богема / Упорядкування і передмова П. Ляшкевича. – Львів, 1996.
- Мельник Я. Листи Миколи Вороного до Івана Франка // Українське літературознавство. – Вип. 58. – 1993. – С. 10-27.
- Муза і чин Остапа Луцького / Збірник досліджень і документів. – К.: «Смолоскип», 2016.
- Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – Київ, 1997.
- Українська Хата. Поезії 1909-1914 / Упор. і передм. В. Шевчука. – К., 1990.
- Франко І. З галузі науки і літератури // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. — К., 1980. — Т. 28. — С. 145 – 166.
- Франко І. Доповіді Міріама // Там само. — К., 1981. — Т. 29. — С. 116 – 121.
- Франко І. Декадент // Там само. — С. 185 – 186.
- Франко І. Зів'яле листя // Там само. — К., 1976. — Т. 2. — С. 119 – 120.
- Франко І. Лісова ідилія // Там само. — К., 1976. — Т. 3. — С. 107 – 109.
- Франко І. З останніх десятиліть ХІХ віку // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. — К., 1984. — Т. 41. — С. 471 – 529.
- Франко І. Старе й нове в сучасній українській літературі // Там само. — К., 1982. — Т. 35. — С. 91 – 111.
- Франко І. Маніфест «Молодої музи» // Там само. — К., 1982. — Т. 37. — С. 410 – 417.
- «Чорна Індія» «Молодої Музи». Антологія прози та есеїстики / Упор. ред. та прим. В. Габора («Приватна колекція»). – Львів, 2014.

Практичне заняття 4. Творчість Василя Стефаника.

1. «Спроба біографії» за однойменною розвідкою Ю. Гаморака та есеєм В. Шевчука «Один із роду Басарабів»:

- а) походження, шкільна дружба з Л. Мартовичем,
- б) медичні студії в Ягеллонському університеті, краківське мистецьке середовище (контакти з В. Морачевським та С. Окуневською, С. Пшибишевським та «Молодою Польщею»);
- в) запізнілий блискучий дебют одразу двома третинами творчості («Сина книжечка», «Камінний хрест», «Дорога»);
- г) шістнадцятирічна творча перерва, одруження з Ольгою Гаморак, сини, посол у парламенті;

- д) Я. Весоловський і поновлення творчості у воєнному Відні; Л. Бачинський і відвідини Києва в складі депутації ЗУНРу;
- е) драматичні двадцяті, стосунки з А. Шептицьким, відмова від советської пенсії, важке надвечір'я...
2. «Абсолютний пан форми» (за І. Франком):
- а) стефаниківський герой (що від автора?),
- б) концентрація чуття («коротко, сильно і страшно»), символіка, архетипи, експресія діалекту,
- в) фольклорно-міфологічне підґрунтя поезики;
- г) естетика експресіонізму.

Література:

- Гаморак Ю. Василь Стефаник (спроба біографії) // Стефаник В. Твори. – Львів, 2015.
- Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. – Львів, 1999.
- Лесин В. Василь Стефаник – майстер новели. – К., 1970.
- Піхманець Р. Із покутської книги буття / Засади художнього мислення Василя Стефаника, Марка Черемшини і Леся Мартовича. – К., 2012.
- Погребенник Ф. Сторінки життя і творчості Василя Стефаника. – К., 1980.
- Черненко О. Експресіонізм у творчості Василя Стефаника. – Сучасність (США), 1989.
- Чопик Р. Не-Стефаник // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 5. Творчість Леся Мартовича.

1. Місце в контексті «Покутської трійці»: Русів – не-Торговиця, Л. Мартович як антипод В. Стефаника (Не-Стефаник).
2. Симптоми таланту майбутнього сатирика у дитинстві (за книгами В. Бандурака). Спілка Л. М., «Не-читальник». Захоплення М. Павлика («Маємо свого Гоголя!»), нехить І. Франка («Напишіть хлопцеві, аби не брав пера до руки, бо нічого путнього не напише»): хто мав рацію? хто був ближчим до істини?
3. Роль В. Будзиновського у творчій долі Л. Мартовича (за повістю-есеєм Р. Горак). Драма «вічного студента», автобіографічні маркери повісті «Забобон»...
4. Специфіка Мартовичевого героя (чим його мусікуси різняться від стефаниківських мужиків?).
5. Не-читальники: домінанта виборчої проблематики, актуальне і вічне: «Хитрий Панько», «Квіт на п'ятку» та ін.
6. «Геніяльна злостивість» (за В. Стефаником) як «нелюбов з надмірної любови» (за І. Франком)? («Стрибожий дарунок», «Іван Рило», «Мужицька смерть», «Винайдений рукопис про руський край»).
7. Психологізм «Грішниці»: виняток з правила, чому М. Яцків вважав цю новелу «гідною пера Достоевського»...

Література:

- Бандурак В. Оповідання про Леся Мартовича. – Ужгород, 1977.
- Горак Р. Лесь Мартович. – К., 1990.

Піхманець Р. Із покутської книги буття / Засади художнього мислення Василя Стефаника, Марка Черемшини і Леся Мартовича. – К., 2012.

Погребенник Ф. Лесь Мартович. – К., 1971.

Чопик Р. Не-Стефанік // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 6. Творчість Марка Черемшини.

1.«Співець Гуцульщини» (за Н. Семанюк) і водночас один з «Покутської трійці»: біогеографічні координати.

2.«Карби і кафлі»: творчість Марка Черемшини як сублимація усіх жанрів народного мистецтва Гуцульщини. Дебютна збірка «Карби»: «Перед нами немовби Стефанік, що не до краю опанував свою методу» (за М. Зеровим). Залежність від силового поля найавторитетнішого українського новеліста, Черемшинині ліризм і вітаїзм, ув'язнені стефаніківським трагізмом і лаконізмом, «дерев'яні» «карбовані» бадіки (« поезія різьблена»): «Чічка», «Грушка», «Дід», «Зведениця», «Хіба даруймо воду», «Основини», «Злодія зловили», «Горнець» та ін..

2.«Село за війни»: епічне дихання (Слово про загибель Гуцульської землі), похоронне голосіння як естетична матриця циклу: «Бодай їм путь пропала», «Зрадник», «Село вигибає» та ін....

3.Кафлі «Парасочки» (третій цикл), ерос на зміну танатосу, естетика народних кахлів, барвисті (в колористиці дерева життя) кадри вітаїстичних моментів гуцульського побуту...

4.Четвертий цикл «Верховина», естетика віншувань, життя під польською окупацією, оптимістична трагедія... Парадокси Черемшининого стилю, контроверсійні судження про прозу письменника.

Література:

Донцов Д. Марко Черемшина // Літературно-науковий вісник. – 1927. – Кн. 7-8.

Зеров М. Марко Черемшина й галицька проза // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка (Нариси з новітнього українського письменства). – Дрогобич, 2007.

Марко Черемшина у спогадах, документах і матеріалах. – Чернівці, 2014.

Олещук І. Людина і світ у слові Марка Черемшини. – Чернівці, 2019.

Піхманець Р. Із покутської книги буття / Засади художнього мислення Василя Стефаника, Марка Черемшини і Леся Мартовича. – К., 2012.

Семанюк Н. Співець Гуцульщини / Спогади про Марка Черемшину. – Ужгород, 1974.

Чопик Р. Карби і кафлі Марка Черемшини // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 7. Творчість Михайла Коцюбинського.

1.Біогеографічна мапа М. Коцюбинського: Вінниця (Поділля) – Молдова – Крим – Кононівка – Італія (Капрі) – Криворівня – Чернігів...

2.Еволюція від «просвітянського реалізму» до імпресіонізму.

3.Імпресіонізм як мистецьке явище (опираючись на полотна Е. Мане, К. Моне, О. Ренуара, Е. Дега, романи А. Перрюшо та ін.).

4.Риси імпресіонізму в творчості майстра *par excellence* (репертуар новел – у питаннях практичної).

5.Естафета «великого сонцепоклонства»: М. Коцюбинський – П. Тичина – І. Драч... М. Коцюбинський – П. Шекерик-Доників....

6.Родина Коцюбинських: любовний трикутник (між Вірою Дейшею та Олександром Аплаксіною), трагічна доля Юрія, місія Ірини.

7.Музеї у Вінниці та Чернігові, фестиваль «Інтермецо».

Література:

Балабко О. Рай і пекло Коцюбинського. – Чернівці, 2014.

Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. – Львів: «Академічний експрес», 1999.

Коцюбинський М. «Я так поріднився з тобою...». Листи до дружини. – К. 2007.

Коцюбинський М. Листи до Олександри Аплаксіної. – К., 2008.

Калениченко Н. Михайло Коцюбинський / Нарис життя і творчості. – К., 1984.

Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі к. XIX – поч. XX ст. – К., 1995.

Михайло Коцюбинський: життя і творчість у портретах, ілюстраціях, документах. – К., 1970.

Павличко С. Пристрасть і їда: особиста драма Михайла Коцюбинського // Сучасність, 1994, № 12.

Панченко В. Капрійські сюжети: «Італійська» проза Михайла Коцюбинського і Володимира Винниченка. — К.: Факт, 2003. — 496 с.

Поліщук Я. І ката, і героя він любив...: Михайло Коцюбинський: літературний портрет. — К.: ВЦ «Академія», 2010.

Стебун І. История одной потаенной любви / Документальна повість, листи, спогади О. Аплаксіної – Донецьк, 1999.

У вінок Михайлові Коцюбинському / Збірник статей. – К., 1967.

Черненко О. Імпресіонізм та експресіонізм /О. Черненко // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст. – К, 1994. – Кн.1. С. 206–208.

Черненко О. Михайло Коцюбинський – імпресіоніст: образ людини в творчості письменника. – Мюнхен, 1977.

Чопик Р. Михайло Коцюбинський : політ метелика // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі XIX – XX ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 8. Творчість Гната Хоткевича.

1.Український Леонардо да Вінчі: універсальна особистість письменника, режисера, актора, бандуриста, композитора, інженера, художника, культурно-політичного діяча.

2.Захоплива біографія: дитяча дружба з О. Матюшенком (керівником повстання на броненосці «Потьомкін»), знайомство з субкультурою незрячих лірників-бандуристів, участь у хорі М. Лисенка, відновлення та організація кобзарського руху (XII Археологічний з'їзд); керівництво страйкомом Харкова (1905-1906), еміграція на Гуцульщину, створення Гуцульського театру в Красноїллі; трагедія кобзарського з'їзду (яким мав би бути кінофільм «Поводир»?).

3.Родина (за книгою Галини Хоткевич).

4.Гуцульський експресіонізм: «Камінна душа», «Гуцульські образки». Гуцульський імпресіонізм: «Гірські акварелі». Полеміка з М. Коцюбинським у маловідомій статті «Тіні забутих предків».

5. П'єси з репертуару Гуцульського театру («Верховинці», «Довбуш», «Непросте», «Гуцульський рік», «Практикований жовнір»).

6. Чому роман «Довбуш» не йде в жодне порівняння з шедевром «Камінної душі»?

7. Бандура в житті Хоткевича і Хоткевич в житті бандури: робота над вдосконаленням інструменту, різне ставлення до цього у наші дні (М. Хай) і самого Хоткевича, підручник гри на бандурі тощо.

Література:

Балабольшенко А. Гнат Хоткевич. – К., 2008.

Супрун Н. Гнат Хоткевич – музикант. – Рівне, 1997.

Хоткевич Гнат. Твори: У 2 т. – К., 1966.

Хоткевич Гнат. Авірон. Довбуш. Оповідання. – К., 1990.

Хоткевич Гнат. Тарасик. – Львів, 2017.

Хоткевич Гнат. Музичні інструменти українського народу. – Харків, 2013.

Хоткевич Галина. Там, де не колеться трава. Гнат Хоткевич та його родина / Упорядкування та редакція Віри Манько. – Львів, 2017.

Шекерик-Доників П. Дідо Иванчик. – Верховина, 2012.

Практичне заняття 9. Творчість Ольги Кобилянської.

1. Буковинські адреси Ольги Кобилянської (біографія за однойменною книгою В. Вознюка): Гура-Гуморулуй – Сучава – Кімполунг – Димка – Чернівці.

2. «Поранковий» період: рання «німеччина» (за 3-м томом 10-томника). «Слова зворушеного серця» (щоденники): характер юної амазонки, феміністичні імпульси. Повість «Людина»: про- і contra-, колізії з І. Франком та Н. Кобринською.

3. «Царівна» («Без подій», «Лорелай»): від щоденників до повісті у формі щоденника, початок властивої творчості. Захоплення Ніцше.

4. «Покора» (збірка оповідань 1897): золотий період новелістики, причини і наслідки світоглядної зміни (аполонівський та діонізійський первні та їхня взаємодія у творчості Кобилянської), майстерність «Природи», «Битви», «Некультурної», «Меланхолійного вальсу».

5. Фаталізм «Ніоби», «Землі», «В неділю рано зілля копала» (лебедина пісня, місце в традиції розробок сюжету «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці...»). «Шахова» естетика повісті «Через кладку».

6. Воєнні та повоєнні новели («Юда», «Вовчиха», «Огривай, сонце...» та ін.), причини трагізму. Як Царівна однашла Цезаревича: проблематика роману «Апостол черні», забороненого в советські часи.

7. Важкі колізії долі на вечірньому прюзі: параліч, «листи щастя» до Сталіна, писані не Кобилянською, і румунська розправа за них.

8. Стосунки з Лесею Українкою (полеміка з Соломією Павличко) та Осипом Маковеем.

9. Вшанування та вивчення творчої спадщини Кобилянської на Буковині.

Література:

Агеева В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. – К., 2003.

- Вознюк В. Буковинські адреси Ольги Кобилянської. – Чернівці, 2006.
- Гундорова Т. *Vemina melancholica*. Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. – К., 2002.
- Євшан М. Ольга Кобилянська // Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика. – К., 1998.
- Кобилянська О. Слова зворушеного серця: Щоденники. Автобіографії. Листи. Статті та спогади. – К., 1982.
- Кобилянська О. Твори: У 5 т. – К., 1963.
- Кобилянська О. Зібрання творів: У 10 т. – Чернівці, 2015. – Т. 3 (рання «німеччина»).
- Кобилянська О. Апостол черні. – Чернівці, 2012.
- Кобилянська О. Огривай, сонце... Збірка малої прози. – Чернівці, 2011.
- Мельничук Я. На вечірньому прюзі. Ольга Кобилянська в останній період творчості. – Чернівці, 2006.
- Мельничук Я. 20 есеїв про Ольгу Кобилянську та її поціновувачів. – Чернівці, 2014.
- Ольга Кобилянська у критиці та спогадах. – К., 1963.
- Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання. – Харків, 2008.
- Панчук Е. Гірська орлиця. – Ужгород, 1976.
- Українка Леся. Писателі-русини на Буковині // Українка Леся. Твори: В 12 т. – Т. 8.
- Чопик Р. Очікуючи Його. Ольга Кобилянська: від Царівни до Цезаревича // Чопик Р. Переступний вік / Українське письменство на зламі XIX – XX ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 10-11. Творчість Лесі Українки.

1.Лесезнавство як галузь літературознавства: Леся Українка в оцінці неокласиків (студії М. Зерова, П. Филиповича, М. Драй-Хмари, М. Рильського), ренесанс лесезнавства у незалежній Україні (монографії Н. Зборовської, О. Забужко, В. Агєєвої, С. Павличко, С. Кочерги та ін.).

2.«Дворянське гніздо Косачів» (біографічний огляд за однойменною книгою І. Денисюка і Т. Скрипки): духовне зростання і «тридцятилітня війна» з туберкульозом; домашнє, літературне, громадське оточення; листи, національні погляди Лесі.

3.Загальна структура та жанрова еволюція творчості (поезія 1890-ті; драматургія 1900-ті). Традиції і новаторство ліричних текстів. Мотиви, образи, поетика. Жарова природа Лесиних ліричних циклів (порівняння з Франковими). На матеріалі: «Сім струн», «Невільничі пісні», «Сльози-перли», «Зоряне небо», «Кримські спогади».

4.Поеми: «Давня казка», «Роберт Брюс, король шотландський». Драматична поема як жанр (чому в Лесі він став улюбленим?)...

5.Новаторство драматургії. Декадентські мотиви у «Блакитній троянді». Проба пера чи фальстарт драматурга? Чому властиво Лесина драматургія зачинається не від цієї п'єси, а від «Одержимої»?..

6.«Євангеліє від Лесі»: «Одержима», «На полі крові», «Йоганна, жінка Хусова», «Адвокат Мартіан», «Руфін і Прісцілла» та ін. Причини й природа конфлікту. Чим різняться ортодоксальне і Лесине християнства?..

7.«Бояриня»: культурний шок українки в Московії (несумісність менталітетів); перегук чільної ідеї п'єси з драматичними поемами на ранньохристиянську тематику та магістральним концептом Нового українського письменства...

8.«Оргія»: україно-московські паралелі греко-римських стосунків; Леся і Винниченко (п'єса-пересторога)...

9.«Камінний господар»: місце Лесиною Дон-Жуана серед світових інтерпретацій «вічного» образу...

10.Міфопоетика «Лісової пісні». Любовний трикутник: між чим (не ким!) вибирав Лукаш? Порівняння зі «Затопленим дзвоном» Г. Гавптмана. «Лісова пісня» у постановці львівських курбасівців: евристичність і контрверсії...

Література:

Агеєва В. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. – К., 2001.

Денисюк І. Скрипка Т. Дворянське гніздо Косачів. – Львів, 1999.

Забужко О. Notre Dame d'Ukraine. Українка в конфлікті міфологій. – К., 2007.

Зборовська Н. Моя Леся Українка. – Тернопіль, 2002.

Косач М. Твори. Переклади. Листи. Записи кобзарських дум. – К., 2017.

Косач-Кривинюк О. Леся Українка. Хронологія життя і творчості. – Нью-Йорк, 1970.

Кочерга С. Культурософія Лесі Українки. Семіотичний аналіз текстів. – Луцьк, 2010.

Мороз М. Літопис життя та творчості Лесі Українки. – К., 1992.

Спогади по Лесю Українку. – К., 1963.

Українка Леся. Твори: У 10 т. – К., 1963.

Українка Леся. Збір. Тв.: У 12 т. – К., 1975.

Українка Леся Листи: У 3 кн. / Упорядник Валентина Прокіп (Савчук). – К., 2016.

Чопик Р. Квітка від Лесі / Чопик Р. Переступний вік // Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 12. Творчість Володимира Винниченка.

1.Особливий драматургійний «фон» степів українського півдня (корифеї М. Кропивницький і брати Тобілевичі, В. Винниченко, М. Куліш, Ю. Яновський, Тарковські та ін.).

2.Колізії життєвої та творчої долі В. Винниченка: привітання дебюту, дискусії навколо творчості (І. Франко, М. Коцюбинський, Леся Українка та ін.); революційна боротьба (РУП, ув'язнення, еміграція); подружжя з Розалією Ліфшиць; резонанс Винниченкової творчості в Росії та Європі, спокуса стати російським письменником (засторога від Лесі), подолання спокуси; Винниченко в час визвольних змагань (голова Генерального Секретаріату УНР, наївні прожекти, визнання власної сліпоти у п'єсі «Між двох сил»).

3.Роль бешкетника (халамидника) в драматургії життя В. Винниченка (за моєю однойменною студією). 1920-ті в Німеччині, 1930-40 у Франції, конкордизм, апеляції на тему примирення капіталізму й соціалізму, P.S. і вічне чистилище «між двох сил»...

4.Психологізм, проблематика і стильове новаторство новелістики В. Винниченка («Краса і сила», «Голота», «Контрасти», «Уміркований та щирий», «Малорос»-європеєць», «Студент», «Момент»).

5.Парадокси «ста рівноцінних правд» Винниченкової драматургії (за Л. Мороз): риси неореалізму («Брехня»), психологічні експерименти над мораллю («Закон»), проблема зіткнення життя і мистецтва, «мить істини» митця по-винниченківськи («Чорна Пантера і Білий Медвідь»), категорійні поняття «революція, совість, гріх» («Гріх»), внутрішня і зовнішня драма («Між двох сил»).

6.Роман «Записки кирпатого Мефістофеля» (проблеми моралі, ніцшеанство, жіночі образи)...

7.Еміграційна проза В. Винниченка (романи «Сонячна машина», «Слово за тобою, Сталіне»). Чим відрізняється проза раннього і пізнього Винниченка?.. Винниченків герой: збірний образ на підставі творів різних жанрів. Що таке «винниченківщина»?

Література:

- Вороний М. Театральне мистецтво і український театр // Вороний М. Твори. – К., 1989.
- Дзеверін І. Про Винниченка та його ранню прозу // Винниченко В. Краса і сила. – К., 1989.
- Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка (Нариси з новітнього українського письменства). – Дрогобич: «Відродження», 2007.
- Костюк Г. Світ Винниченкових образів та ідей // Слово і Час. – 1990. – № 7.
- Мороз Л. «Сто рівноцінних правд». Парадокси драматургії В. Винниченка. – К., 1994.
- Панченко В. Винниченко: парадокси долі і творчості. Книга розвідок та мандрівок. – К., 2004.
- Панченко В. Будинок з химерами. – Кіровоград, 1998.
- Панченко В. Магічний кристал. – Кіровоград, 1995.
- Сиваченко Г. Винниченків «конкордизм» у буддистському та психоаналітичному дискурсах // Слово і час. – 2000. – № 8.
- Хархун В. Роман В. Винниченка «Записки кирпатого Мефістофеля в контексті світової «дияволяди» ХХ ст». – Ніжин, 1997.
- Хороб С. Українська драматургія: кризь виміри часу (теоретичні та історико-літературні аспекти драми). – Івано-Франківськ, 1999.
- Чопик Р. Роль бешкетника у драматургії життя Володимира Винниченка // Чопик Р. Переступний вік /Українське письменство на зламі ХІХ – ХХ ст. – Львів – Івано-Франківськ, 1998.

Практичне заняття 13-14. Символістська драматургія. Творчість Олександра Олеся і Спиридона Черкасенка.

1. Курйози долі Олександра Кандиби: від ветеринара на бойні до найніжнішого лірика, українського Гайне («Співаю, як співає птах»).
2. Тіртей української революції, поетичний голос покоління визвольних змагань. «З журбою радість обнялась»: гучний резонанс дебюту, рецензії й відгуки (І. Франко, Леся Українка).
3. Поетика гедонізму («Сміються, плачуть солов'ї...»). Новоромантичні тенденції: «Айстри», «По дорозі в Казку», «Ніч на полонині» (порівняння з Лесиною «Лісовою піснею»).
4. Символістські ознаки Олесевої драматургії: «По дорозі в Казку»... Жорстокі реалії доби: трагедія родини Крушельницьких у п'єсі «Земля обітована» (Л. Крушельницька «Рубали ліс»).
5. Празький період, Олесь і Ольжич: конфлікт поколінь, уроки поразки, «трагічний оптимізм» проти «надсоно-есенінщини» (за С. Маланюком) і разом з тим – неймовірно глибокі та ніжні почуття сина до батька і батька до сина, смерть якого не зміг пережити і пішов у вічність слідом за ним...
6. Людина й «доба, жорстока, як вовчиця». Схожість долі С. Черкасенка з Олесевою, схожість долі їх синів та батьків після смерті синів... І творчих інтенцій перегук: символізм драматургії: «Про що тирса шелестіла», «Казка старого млина»... Остання має ще й вихід у трагічні події останніх років: український степ, який там починають освоювати зайди – то «степь донецкая»... Ось чому там так зараз – в основі було зв'язне ламання людини, убивство Казки... Задля швидких прибутків – така ціна...

Література:

Олесь О. Твори: У 2 т. / Упорядкування та передмова Р. Радишевського. – К., 1990.
 Черкасенко С. Твори: У 2 т. / Упорядкування та передмова О. Мишанича. – К., 1991.

8.САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Модернізм як мистецький феномен.	2
2	І. Франко і вхідчини модернізму в українську літературу.	2
3	Творчість «Молодої Музи» і «Української Хати».	2
4	Творчість Василя Стефаника.	2
5	Творчість Леся Мартовича.	2
6.	Творчість Марка Черемшини.	2
7	Творчість Михайла Коцюбинського.	2
8	Творчість Гната Хоткевича.	2
9	Творчість Ольги Кобилянської	2
10	Творчість Лесі Українки. Доля, поезія.	2
11	Творчість Лесі Українки. Драматургія.	2
12	Творчість Володимира Винниченка.	2
13	Творчість Олександра Олеся.	2
14	Творчість. Спиридона Черкасенка.	2

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методологічною основою курсу є принцип історизму, усі художні твори досліджуються у зв'язку із часом їхнього написання, з подіями біографії того чи іншого автора, дотичними до аналізованого історико-літературного періоду, єдності із тогочасними ідейно-естетичними тенденціями. Курс передбачає засвоєння теоретико-літературних понять на конкретному художньому матеріалі.

Курс поєднує лекції оглядового характеру із лекціями літературно-портретної форми.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль за засвоєнням знань студентів та його успішністю здійснюється у формі оцінювання виступів на практичних (семінарських) заняттях та участі у дискусіях та із допомогою поточного модульного контролю. Курс закінчується іспитом.

XI. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЄТЬСЯ СТУДЕНТАМ для іспиту

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:

- практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30;
- модулі /письмові роботи: 20 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20;
- екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50.

Підсумкова максимальна кількість балів 100

Поточне тестування /письмові роботи, практичні заняття, самостійна робота														Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
A	90-100	5	Відмінно
B	81-89	4	Дуже добре
C	71-80		Добре
D	61-70	3	Задовільно
E	51-60		Достатньо

ХІІ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програми.
2. Плани практичних занять та методичні вказівки до їх виконання.
3. Матеріали до семінарських (практичних) занять та самостійної роботи студентів.

ХІV.ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.

<http://diasporiana.org.ua/>
<http://chtyvo.org.ua/>
<http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/262>
<http://www.chytomo.com/>
<http://litakcent.com/>
http://knugoman.org.ua/bookseries/nashi_dvadcyati

Лектура для 3 курсу ІУЛ (кін.ХІХ – поч.ХХ ст.)

Поети «Молодої Музи»: *Карманський П., Пачовський В., Лепкий Б., Луцький Ю., Чарнецький С.* (оптимально читати за антологією: Розсипані перли / Поети «Молодої Музи». – К., 1991).
Михайло Яцків: Гермес Праксітеля, Діточа груди у скрипці, Красуня, Доля молоденької музи, Серп, Благословення, Бувальщина, З монастиря, Душі кланяються, Під обухом, В казармі, Христос у гарнізоні, У наймах, Афродіта з Кнідос.

Петро Карманський: Українська богема.

Богдан Лепкий: Казка мого життя (Крегулець, До Зарваниці, Бережани), Три портрети (Франко – Стефанік – Оркан).

Василь Стефанік: Злодій, Синя книжечка, Лесева фамілія, У корчмі, Виводили з села, Стратився, Палій, Басараби, Новина, Камінний хрест, Катруся, Побожна, Мамин синок, Діточа пригода, Сини, Марія, Моє слово.

Марко Черемшина: Карби, Чічка, Грушка, Дід, Зведениця, Основини, Лік, Злодія зловили, Святий Николай у гарті, Перші стріли, Зрадник, Бодай їм путь пропала, Село вигибає, Парасочка, Козак, Інвалідка, За мачуху молоденьку, Верховина, Колядникам науки, Писанки.

Лесь Мартович: Не-читальник, Винайдений рукопис про руський край, Стрибожий дарунок, Квіт на п'ятку, Хитрий Панько, Грішниця, Мужичка смерть, Забобон (повість).

Михайло Коцюбинський: Харитя, Ялинка, Маленький грішник, Хо, Ціпов'яз, П'ятизлотник, Для загального добра, Дорогою ціною, На камені, Під мінаретами, У путах шайтана, Цвіт яблуні, Intermezzo, У грішний світ, В дорозі, Сон, Що записано в книгу життя, Сміх, Persona grata, Подарунок на іменини, Коні не винні, Fata morgana, Тіні забутих предків.

Леся Українка: Поезії з усіх збірок. Поєми: Давня казка; Роберт Брюс, король шотландський; Віла-посестра; Ізольда Білорука. Драматургія: Одержима; На полі крові; Йогана, жінка Хусова; Адвокат Мартіан; Руфін і Прісцилла; В катакомбах; На руїнах; Вавилонський полон; Кассандра; Бояриня; Камінний господар; Оргія; Лісова пісня.

Ольга Кобилянська: Новели: Природа, Битва, Некультурна, Valse melancolique, Impromptu phantasie, Час, Аристократка, Жебрачка, За готар, Лист засудженого вояка до своєї жінки, Юда, Апостол черні, Вовчиця, Путіфара, Але господь мовчить. Повісті і романи: Людина, Царівна, Земля, Ніоба, В неділю рано зілля копала, Через кладку, Апостол черні.

Володимир Винниченко: Оповідання й новели: Краса і сила, Федько-халамидник, Голота, Контрасти, Роботи!, Заручини, Студент, Момент, Суд, Уміркований та щирий, Малорос-європеєць, Олаф Стефензон. Роман: Записки кирпатого Мефістофеля. П'єси: Брехня, Закон, Чорна Пантера і Білий Медвідь, Між двох сил.

Гнат Хоткевич: Камінна душа, Гуцульські образки, Гірські акварелі. Агатангел Кримський: Андрій Лаговський. Олександр Олесь: По дорозі в Казку, Над Дніпром, Ніч на полонині, Земля обітована. Спиридон Черкасенко: Про що тирса шелестіла, Казка старого млина. Володимир Самійленко: Чураївна, Ельдорадо. Осип Маковей, Степан Васильченко, Архип Тесленко: оповідання (на вибір).